

Protestantse Gemeente
Breda

S'Amen

Kerkblad van de Protestantse Gemeente Breda - 17e jaargang no.8 november 2024

In dit nummer:

Missie Protestantse Gemeente Breda

In gesprek met Suzanne Hoesen

Terugblik op Walk of Peace

Groene theologie

Theatrada zoekt spelers

S'Amen

Colofon:

S'Amen is het kerkblad van de Protestantse Gemeente Breda

Kopijdatum:

dinsdag 26 november 2024

Kopij sturen aan redactie:

samen@pknbreda.nl

Verschijningsdatum:

14 december 2024

Richtlijnen kopij:

www.pknbreda.nl/samen

Redactie:

Leon Geschiere
Arne Goudriaan
Kathinka Minzinga
Joyce Rijke
Suzanne Hoesen
Adriaan Niemandsverdriet

Kerkelijk bureau:

Mieke Frankfoorder-Boevé
Pottenbakkerstraat 51
4813 LB Breda
Tel.: 076-5146523
Email: ledenadministratie@pknbreda.nl

Website:

www.pknbreda.nl

Foto cover:

Vredesduif Breda Noord bij Walk of Peace

Als u geen belangstelling heeft voor S'Amen en het blad niet meer wilt ontvangen, kunt u dit doorgeven aan het kerkelijk bureau:
ledenadministratie@pknbreda.nl

Dit is een uitgave van De Zalige Zalm, bureau voor geloofscommunicatie.

Druk:

Veldhuis Media, Meppel

De Protestantse Gemeente Breda

Lucaskerk

Tweeschaar 125
4822 AS Breda
Tel.: 076-542 24 33

Markuskerk

Hooghout 96
4817 ED Breda
Tel.: 076-514 00 80

Johanneskerk

Dreef 5
4813 ED Breda
Tel.: 076-521 05 45

Pastoresteam

Predikanten:
ds T. van Prooijen
T 076-5423334
06-29283935
E ds.vanprooijen@pknbreda.nl

Kerkelijk medewerkers:
Thijske Fraanje
E t.fraanje@pknbreda.nl

ds. Henriete ten Thije
T 06-43543209
E henrieketenthije@casema.nl

Hanny den Ouden
T 06-48549088
E h.denouden@pknbreda.nl

Kerkenraad PGB

Email: scriba@pknbreda.nl

S'Amen

NL91 ABNA 0520 2278 67 t.n.v.
Prot. Gemeente Breda
o.v.v. "S'Amen"
(Richtbedrag: € 25,- per jaar)

Vrijwillige bijdrage

Collectebonnen

A. Vellen van 20 bonnen met een waarde van € 0,75 per bon, totaal dus € 15,00 per vel.
B. Vellen van 20 bonnen met een waarde van € 1,50 per bon, totaal dus € 30,00 per vel.
C. Vellen van 20 bonnen met een waarde van € 2,50 per bon, totaal dus € 50,00 per vel.
Bonnen kunnen besteld worden door overschrijven van € 15,00, € 30,00, € 50,00 (of een veelvoud daarvan) op bankrekening NL 91 ABNA 0520 2278 67 ten name van de Protestantse Gemeente te Breda (met vermelding van de gewenste soort vellen)

Financiën

Protestantse Gemeente Breda:
ABN AMRO NL91 ABNA 0520 2278 67
Diaconie Protestantse Gemeente Breda:
ING bank NL89 INGB 0001 0708 50
ZWO groep Protestantse Gemeente Breda/Ginneken:
ING bank NL14 INGB 0001 5429 41

Meditatie

Sander de Hosson is longarts en schrijft over zijn ervaringen met palliatieve zorg. In zijn boek Slotcouplet schrijft hij over een hoogbejaarde man die is opgenomen op zijn afdeling. De man heeft geen familie en leidde een teruggetrokken bestaan. Een verpleegkundige ontfermt zich over hem. De man is angstig en ze zingt voor hem. Op het moment dat hij stervende is loopt haar dienst af. Sander de Hosson schrijft: "Ze heeft afscheid van hem genomen, en ze moet nu echt naar huis. Kinderen, vrienden, het leven. Het liefst zou ze bij hem blijven in zijn laatste uren. Er staan tranen in haar ogen [...]. Als ik uren later door de donkere gang loop, hoor ik tot mijn verbazing in de verte een prachtig zuiver geluid. Het lijkt alsof iemand zingt. Ik werp een blik in de kamer. In het gedimde licht ontwaar ik dezelfde verpleegkundige van vanmiddag, die allang thuis had moeten zijn. Gebogen zit ze aan het hoofdeinde. Ontroerd draai ik me om. Ik voel bewondering, diep respect en zoveel meer."

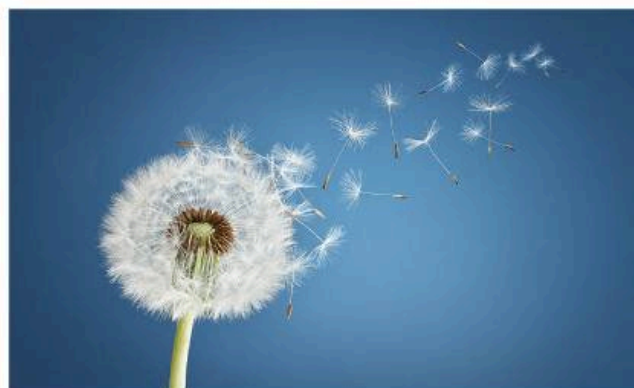
De maand november is een maand waarin we gedenken. Een maand waarin we stilstaan bij rouw en verlies. Rouw kent veel gezichten. Rouwen doen we vaak over wie er niet meer zijn. Rouwen kan ook gaan over wat er niet was, een onbezorgde jeugd die je nooit had, een scheiding waardoor je het contact met iemand verloor. Het verliezen van een baan, maar ook het verliezen van gezondheid of het verliezen van contact met je kinderen of kleinkinderen. Of dromen die we verloren. Het zijn allemaal vormen van verlies. Rouw is de reactie die je kan ervaren na elke vorm van verlies.

Verlies is altijd een intense, persoonlijke ervaring. Geen twee mensen rouwen op precies dezelfde manier. Verdriet is als een vingerafdruk zegt Manu Keirse (schrijver van boeken over rouw); voor iedereen herkenbaar en toch zijn geen twee vingerafdrukken hetzelfde. De lijnen lopen telkens anders en vormen een uniek patroon. Zo is het ook met verdriet. Het verwerkingsproces kan daarmee ook heel verschillend verlopen. Maar eigenlijk is verwerken geen goed begrip. Verwerken impliceert dat iets voorbij kan gaan. En het belangrijkste dat je misschien moet weten over verdriet na verlies zegt Keirse is dat het niet overgaat. Je leert het te verweven met je leven. Bij veel mensen leeft de overtuiging dat de tijd alle wonden heelt. Keirse ontkracht dat. Verlies is niet als een wond die kan helen. Verlies verandert je. Je leert het te verweven met je leven. Je kan opnieuw van het leven leren te houden en van de mensen.

Hoe belangrijk is het dat we luisteren naar verdriet. Dat we de mensen om ons heen de ruimte geven om op hun eigen manier te rouwen.

Inhoudsopgave

- 3 Meditatie
- 4 Actueel
- 7 In gesprek met
- 8 Algemeen Kerkelijk Nieuws
- 11 Diaconie
- 14 Rondom de Wijkkerken
- 17 Jeugd
- 19 Vieringen

Soms is er ongemak om iemand op te zoeken die een verlies lijdt. En eigenlijk is het enige dat je hoeft te doen luisteren en niet met oplossingen komen. Claartje Kruijff, predikant schrijft hierover: "En dan blijkt dat ik in de eerste plaats kom luisteren. Dat ik mijn ego en angsten opzij moet zetten en echt naast iemand kan zitten. Dat ik hun verhaal durf aan te horen. Dat ik hun verdriet, pijn en angsten aanzie zonder dat ik een oplossing kan aandragen of voor snelle verbetering kan zorgen. Dat ik het met diegene kan uithouden in die ruimte van machteloosheid. Samen worstelen we dan door die ruimte heen."

Vaak zitten we in de oplosstand. We willen troosten, verdriet wegnemen, oplossingen zoeken. Maar soms zijn die er niet en kunnen we alleen stil staan bij verdriet en er onvoorwaardelijk zijn. Zoals de verpleegkundige die bij de man ging zitten en alleen haar aanwezigheid kon geven aan hem.

Bij verdriet zoeken we een schuilplaats, we zoeken iemand die het met ons mee wil dragen. We zoeken God. En zoals Huub Oosterhuis dicht:

En niemand valt of hij valt in Uw handen.

Thijske Fraanje

Leerhuisavond in de Lucaskerk

Groene Theologie, Groene Kerk door Wim Bisschop op woensdag **13 november**, 20 uur Lucaskerk.

Op veel terreinen wordt gesproken over crises (milieu, klimaat, energie, stikstof, opwarming van de aarde, enz.). En vrijwel altijd wordt “de mens” aangewezen als de (hoofd)oorzaak, de dader. Door de mens wordt de aarde opgewarmd, de grondstoffen uitgeput, de zee overbevist enz.

In veel gevallen schuilt op z'n minst een kern van waarheid in die constatering.

Soms hoor je ook zeggen dat de kerk (of de theologie) mede schuldig is aan alle misbruik van de mens: in de theologie en in de kerk is steevast verkondigd dat de mens “de kroon van de schepping” is, dat de aarde aan de mens gegeven is om die te onderwerpen. Eeuwenlang is in en door de kerk het beeld opgeroepen dat de aarde door God geschapen is voor de mens om die naar eigen goeddunken te gebruiken. En door de zucht naar groei en ‘voortgang’ is dat gebruik vaak ontaard in plundering en misbruik. Nou zijn er inderdaad nogal wat teksten in de Bijbel die zo'n uitleg lijken aan te reiken. Maar er zijn ook theologen die deze handschoen hebben opgenomen en gevraagd hebben: Kun je op grond van de Bijbel niet iets meer en vooral: iets anders zeggen over de plaats en de roeping van de mens in de schepping? Is de Bijbel niet veel veelzijdiger dan dat ‘kroonverhaal’? Staat de mens wel boven de andere schepselen, of is de mens veel meer een schepsel tussen alle medeschepselen?

Met deze thema's houdt de “Groene Theologie” zich bezig.

Daar zijn een paar spannende boeken over verschenen, als een zoektocht in onontgonnen terrein. En die boeken laten een ander licht schijnen over mens, aarde, schepping dan de ‘klassieke’ theologie. Ik geef toe: het is soms even wennen, je moet op een andere manier leren lezen, maar dan ontdek je bijv. dat de Bijbel veel breder spreekt dan je dacht. En dat je ook vanuit de Bijbel heel zinnige en vruchtbare bijdragen kunt leveren aan leven en mens-zijn in een wereld vol crisis. Over die ontwikkeling wil ik graag iets komen vertellen, als een soort kennismaking. Ik voel me niet deskundig als ‘groene dominee’ maar ik heb er wel iets over gelezen, en dat wil ik graag doorgeven en met anderen over praten.

Wat mij betreft: Welkom!!

Wim Bisschop

Kerstquiz op woensdag 11 december

Het kerstverhaal is zonder twijfel het bekendste bijbelverhaal. Maar wat weten we echt van het verhaal zoals het in de bijbel wordt verteld? Wat weten we over onze kerstgebruiken en over kerst in kunst en muziek?

Tijd voor de Grote Kerstquiz! Het is niet alleen een avond om je kennis te toetsen, maar je steekt er ook wat van op. Voorafgaand aan de leerhuisavonden koken we een vegetarische maaltijd.

De kerk is open om half 6 en om 6 uur gaan we aan tafel. De kosten zijn €5,50.

Geef je voor de maaltijd op via de website: www.PKNBreda.nl/formulier of in de kerk op de intekenlijst.

Joyce Rijke

Nieuw redactielid

Welkom Adriaan

We zijn blij een nieuw redactielid te mogen begroeten, Adriaan Niemantsverdriet komt onze geleerden versterken.

We heten hem van harte welkom en wensen hem veel succes en plezier bij het werk voor S'Amén.

De redactie

Plek voor je Verlies

Geen mens ontkomt eraan, iedereen krijgt vroeg of laat te maken met verlies. Je verliest je geliefde of een (klein)kind aan de dood of tijdens het leven, je raakt je schoonzoon of -dochter kwijt door een echtscheiding, je bent een vreemde voor je dement geworden partner of ouder. Verlies van een vriendschap, zelfvertrouwen, dromen over de toekomst, geloof, werk, gezondheid, mobiliteit, zelfstandigheid.

Zoveel leven, zoveel liefde, zoveel verlies. Onlosmakelijk horen ze bijeen.

Voor alle bewoners van de wijk die er behoefte aan hebben om zich open te stellen voor, en stil te staan bij hun verlieservaringen, zetten we het kerkgebouw open. We zitten in het donker, maar bewegen naar het licht. We maken het leeg en stil, maar vullen ons met mooie gedichten en muziek. We lossen de pijn van verlies niet op, maar beseffen dat we er niet alleen mee zijn.

Je bent welkom op de manier zoals je bent en er wilt zijn: alleen, samen met iemand, jong, ouder, man, vrouw, non-binair, zwijgend, kijkend, luisterend, sprekend.

Waar en wanneer?

Zaterdag **16 november** Lucaskerk Tweeschaar 125, Breda.

Zondag **24 november** Markuskkerk Hooghout 96, Breda.

Hoe laat?

Vanaf 16 uur is er vrije inloop, tussen 16.30 en 17.30 een programma met stilte, licht, woorden en muziek en tot 18 uur een nazit voor wie dat wil.

Hanny den Ouden

Theatrada

zoekt enthousiaste spelers voor de nieuwe productie 'As it is in heaven'

Terwijl er nog volop wordt gerepeteerd voor de kinderkerstmusical 'de reis van je leven' (op **22 december** 2x te zien in de Lucaskerk in Breda) zijn we achter de schermen al bezig met een nieuwe productie. In het najaar van 2025 willen we de toneelbewerking van de beroemde film 'As it is in heaven' spelen. Een pakkend verhaal over een wereldberoemde dirigent die na een hartaanval terugkeert naar zijn geboortedorp.

Voor dit prachtige toneelstuk zijn we op zoek naar enthousiaste spelers, die er samen met ons de schouders onder willen zetten. We willen weer een mooie productie neerzetten, waar nog lang over kan worden nagepraat.

De repetities voor de nieuwe productie starten in **januari 2025**.

Deze repetities zijn op vrijdagavond van 20.00 tot 22.00 uur in de Lucaskerk.

Als je zin hebt om mee te doen aan dit nieuwe project, of als je meer informatie wilt, stuur dan een berichtje naar info@theatrada.nl.

Je kunt ook contact opnemen met Pieter Vergeer (pevergeer@gmail.com).

Of wandel eens binnen tijdens één van onze gezellige repetities voor de kerstmusical op vrijdagavond.

Wij hopen op enthousiaste nieuwe deelnemers!

Carin Stadhouders

Terugblik Walk of Peace

Op 21 september liepen er zo'n vijftig mensen mee met onze Walk of Peace, een wandeling vóór vrede en een wandeling ván vrede. We begonnen bij de vredesduif in Breda-Noord en liepen langs de Turkse moskee, de Franciscuskerk en de Marokkaanse moskee naar de Lutherse kerk. Daar werden we ontvangen door mensen van de Ekklesia en door een groep Oekraïners, die niet alleen eten hadden klaargemaakt, maar ook een kort programma verzorgden, met o.a. een saxofonist die een aantal liederen speelde die recht uit zijn ziel kwamen. De wandeling ging vervolgens langs de Poolse Mariakapel naar het Onze Lieve Vrouwe Lyceum, waar we werden opgewacht door het koor Tegen de Wind Mee.

ds. Ton van Prooijen

In de Turkse moskee hield *Latifa Cherrabi*, gemeenteraadslid van GroenLinks, deze korte toespraak:

Vrede is de basis van ons zijn, vrede met onszelf en met anderen. Vrede zit in je hoofd, hart en handen.

Door polarisatie, demonisering en radicalisering ontstaan veel kloven tussen wij en zij. Vrede in jezelf is de ander zien zoals hij is, de ander in zijn waarde laten en de ander respecteren en accepteren voor zijn/haar keuzes in het leven. Parels groeien op in warm water in hun cocon, omgeven door de koude oceaanstroom. Daardoor verkleinen we de kloof tussen:

- jij en ik
- de ander en ik
- arm en rijk
- wit en zwart
- ziek en gezond

Basiszekerheden vallen weg in de samenleving, er komt niets voor terug. Vele mensen voelen zich vervreemd van de samenleving, van hun burens, van hun familie en vrienden. Velen kiezen ervoor om hun schepen achter zich te verbranden en elders een nieuwe leven te beginnen. Mensen van kleur en hun nakomelingen voelen zich steeds meer gemarginaliseerd in deze samenleving. Waar vredelievendheid en verbondenheid ooit een rol speelden, is nu sprake van een wij-zij samenleving, polarisatie viert hoogtij en uitingen van radicalisering krijgen steeds meer ruimte.

Walk of peace!

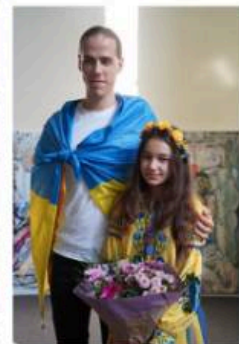
Niet eenmalig, maar iedere dag.

Met jezelf en met je naasten,
met je burens en je vrienden,
met je medemens.

In de straat, wijk, dorp en stad.

Dat maakt dat de samenleving en haar bewoners
een hechte en verbindende gemeenschap vormen.

Loop dagelijks het pad van de Vrede af
met je familie, vrienden, burens,
wijkbewoners en collega's en omarm elkaar!

In gesprek met ...

... Suzanne Hoesen

Suzanne Hoesen is 53 jaar geleden geboren in Andel, waar haar ouders ook opgegroeid zijn. Haar moeder was huisvrouw en haar vader was monteur bij 3M, beiden waren actief in het verenigingsleven en in de kerk. Haar vader zat ook lang in de kerkenraad als ouderling. In Andel waren nog geen vrouwen in het ambt. Ze groeide op in een muzikaal gezin als oudste dochter, na haar kwam een broer en 11 jaar later nog een zusje.

Het gezin kerkte in de mooie Hervormde kerk in Andel en ze ging daar ook naar de lagere school. De Middelbare school bezocht ze in Sleenwijk. Hierna heeft ze een poos bij een supermarkt gewerkt en als uitzendkracht in een bejaardenhuis. De zorg trok haar wel. Ze ging in Rotterdam de opleiding doktersassistente volgen. Ze kwam in 1996 in het Refaja ziekenhuis werken als secretaresse op de operatieafdeling. Het bevalt goed want ze werkt er nog steeds. Het ziekenhuis is in de loop der jaren gefuseerd met het Merwedeziekenhuis en heet nu Albert Schweitzer ziekenhuis.

Ze werkt zowel op locatie Dordwijk als op locatie Zwijndrecht.

Door haar baan in Dordrecht is ze daar toen op kamers gegaan. Ze heeft in die tijd gevolleybald en heeft het clubblad mee opgezet, waarvan ze jarenlang de eindredactie deed. Ze kerkte daar weer in een mooi historisch gebouw: de Grote Kerk, waar ze ook belijdenis deed. Ze werkte mee in de kindernevendienst. In de kerk heeft ze haar man leren kennen. Ze trouwden en verhuisden naar Zevenbergen. En ook daar vond ze een fijne kerkgemeenschap in de mooie oude kerk aan de Markt, waar ze actief gemeentelid was. Ze kregen twee zoons, David en Jonathan (nu 22 en 20 jaar). Helaas is haar huwelijk geëindigd in een scheiding en 4 jaar geleden moest ze daardoor noodgedwongen haar woning verlaten in Zevenbergen. Gelukkig heeft ze een fijn huis gevonden voor haar en haar zoons in Rijsbergen. Het ligt aan de rand van het dorp. En Suzanne vindt het heerlijk om 's morgens vroeg een wandeling door de polder te maken. Oortjes in en klassieke muziek aan, hoofd leegmaken en lekker buiten van de natuur genieten. Een andere hobby van Suzanne is foto's maken in de natuur en dan in het bijzonder van bloemen. Ook wil ze graag lezen, tuinieren of lekker op een terrasje zitten met vriendinnen.

Rijsbergen is overwegend katholiek, daardoor heeft ze nog even overwogen om in Zevenbergen te blijven kerken. Maar ze koos er toch voor om een nieuwe start te maken, dichterbij Rijsbergen. Het was niet makkelijk om een kerk te vinden, zeker omdat het midden in de Coronatijd was.

Met Pinksteren in 2022 ging ze voor het eerst naar de Johanneskerk. Het was een bijzondere viering en het sprak Suzanne aan. Saskia van Meggelen ging voor en maakte ook een afspraak om bij haar langs te komen. Het gaf een goed gevoel, het voelde alsof ze geleid werd naar deze kerk. Toen Saskia kwam kennismaken bij haar thuis was het meteen een ziekenbezoek. Suzanne is helaas ernstig ziek geweest en heeft bijna anderhalf jaar allerlei behandelingen moeten ondergaan. Gelukkig krabbelde ze daarna weer langzamerhand op.

Net toen ze eraan toe was om iets in de kerk te gaan doen, stond er een advertentie in Samen voor nieuwe redacteuren. Dat sprak haar aan, ze wil graag iets bijdragen aan de kerk. Ze had al ervaring met redactiewerk door het clubblad van de volleybal en ze is handig met computer.

Suzanne vervangt Victor Witter in de redactie. Jammer dat hij gaat stoppen, maar we zijn Victor dankbaar voor zijn werk en tijd bij de redactie van Samen.

We hopen dat Suzanne met veel plezier het redactiewerk van Samen zal doen. We zijn blij met haar als versterking van de groep.

Joyce Rijke

Algemeen Kerkelijk Nieuws

Uit de kerkenraad

Op 17 oktober is de kleine kerkenraad bij elkaar geweest en heeft een flink aantal onderwerpen besproken.

Ton opent de avond met wat meer achtergrondinformatie rond het Coventry gebed dat elke maand op vrijdag 12.00 u in de Grote Kerk plaatsvindt.

Als eerste agendapunt komt een vertegenwoordiging van het bestuur van de Stichting Grote Kerk ons bijpraten over wat er zoal aan de orde is. We bespreken de restauraties (het orgel wordt vanaf 2025 onder handen genomen), subsidies en de plaats die de kerk met de huidige programmering heeft gekregen in de samenleving in Breda. In 2023 kwamen er 150.000 bezoekers uit 121 landen de kerk binnen. Het is goed om te zien dat de gemeente Breda een grote (financiële) bijdrage levert aan het instant houden van dit monument en dit voor een aantal jaren heeft toegezegd.

We bespreken ook de plek die we als eigenaar en gebruiker hebben in het geheel. De kerkenraad spreekt uit dat ze graag meer zichtbaarheid ziet voor ons in alle communicatie. Al eeuwen is dit gebouw in gebruik als een protestants Godshuis en dat heeft voor alle partijen waarde. We spreken af om volgend jaar elkaar opnieuw te zien.

Daarna kwam de 'gewone' agenda aan de orde.

De Toekomstgroep is aan de slag gegaan en heeft een missie geformuleerd die ons kan helpen met het opstellen van de visie en het beleidsplan. Hun voorstel luidt:

Missie: Geïnspireerd door het verhaal van de Eeuwige, willen we als protestantse kerk een levendige plek van bezinning, medeleven en ontmoeting midden in de Bredase samenleving zijn.

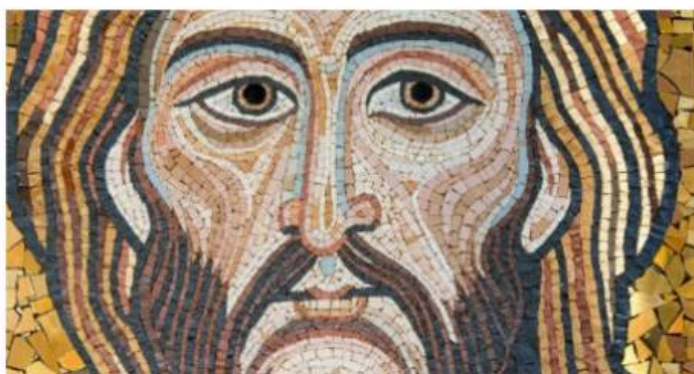
We zijn hier allen blij mee en zien uit naar het vervolg. Goed is het om te melden dat het zoeken naar een 2de predikant nu is begonnen. De beroepingscommissie onder leiding van Tika Roozendaal kan aan het werk! We zijn allemaal benieuwd of we in staat zijn een inspirerende voorganger aan ons te binden.

Henriëke ten Thije heeft ons in het pastoraat rond de Johanneskerk de laatste tijd bijgestaan. Zij krijgt uitbreiding in Prinsenbeek, nu dat samengaat met Gereformeerd Zevenbergen, en neemt per 1 januari afscheid van ons. Hierbij alvast onze hartelijke dank voor de meer dan uitstekende manier waarop zij onze gemeente heeft geholpen.

We tekenen ook het Charter van Groningen en sluiten ons zo aan bij de gemeentes die INLIA een warm hart toe dragen. De diaconie meldt dat we gaan helpen met supermarktbonnen rond de kerst voor de mensen die gebruikmaken van de Voedselbank. Deze is dan een tweetal weken gesloten en zo kunnen we voor veel mensen wat betekenen.

Kerstavond organiseren we in de Grote Kerk een kerstviering samen met de kooracademie (Choralen van de Grote Kerk). Het begint om 19.30u. Er is vrije inloop maar vol is vol dus kom op tijd.

Harold Wessels is vandaag voor het laatst bij de kleine kerkenraad. Hij heeft jaren lang tot ieders tevredenheid de notulen verzorgd. Nu is het de laatste keer geweest en nemen we afscheid met een aandenken uit de Wereldwinkel. Ton sluit af met een Coventry gebed dat ik niet zo snel kon terugvinden. Maar bij het zoeken kom ik bijgaande tegen en dat is denk ik passend in deze tijd. *(zie volgende pagina)*

Andries van der Vegt

Barmhartige God

Verdeeldheid belaagt ons hart.
Vijandsdenken knaagt aan onze ziel
Haat verduistert alle verstand.

In zo'n wereld leven wij vandaag.

Ons hart schreeuwt om vrede.
Onze ziel schreeuwt om vrede.
Ons verstand schreeuwt om vrede.

Help ons te blijven geloven in uw rijk
waar ruimte is voor iedereen,
waar vijandschap niet bestaat.

Zegen ons met de vrede van Christus,
die alle verstand te boven gaat,
die onze ziel opent voor de ander,

Wij gedenken

Wim Knoester

Op 6 oktober is ons gemeentelid Wim Knoester overleden. Hij was 93 jaar. Wim was een Scheveninger. In de jaren zestig kwam hij met zijn gezin in Breda wonen, toen hij als 'waterman' overstapte van Rijkswaterstaat naar ingenieursbureau Lievense. De laatste jaren woonde hij met zijn vrouw Addy in één van de appartementen tegenover de Breedonk. Addy zong lang mee in de Markuscantorij, Wim was wat meer op afstand betrokken. Het gemis bij Wim was groot toen Addy op Eerste Paasdag vorig jaar overleed. Hij had zeer veel steun aan zijn twee dochters, Suzanne en Len. Als je bij hem kwam, vertelde hij over zijn leven, over de hongerwinter toen hij als 13-jarige met zijn tweelingbroer door dagenlange miezerregen naar de Achterhoek was gelopen om eten te vinden. Zijn ervaringen schreef hij twee jaar geleden nog op in een boekje. Wim deed veel vrijwilligerswerk. Zo was hij lang (tot na zijn tachtigste) actief in de judovereniging als trainer en scheidsrechter. Wat het geloof van hen beiden, Wim en Addy, kenmerkte was dat ze altijd klaar stonden voor anderen, waar ze maar konden helpen. Bij de uitvaart hoorden we Karel Eykmans bewerking van 1 Korintiërs 13:
Zonder liefde ben ik nergens / zonder jullie stel ik niets voor / Had ik jullie niet bij me / dan ging ik eraan onderdoor / Want liefde is echt / en liefde is aardig/ is open, oprecht / en eerlijk, rechtvaardig / 't Is liefde die ziet / hoe opnieuw te beginnen / die ieder verdriet / ook de dood kan overwinnen.

Ton van Prooijen

Leo Fijen is bekend van zijn boeken en televisieprogramma's over kerken en kloosters. Plekken die hij zelf ook frequent bezoekt. De inspiratie die hij daar opdoet deelt hij hier graag met u.

EEN PLEK IN JE KERK VOOR JE ROUW

Rouwen is altijd hard werken, harder dan de meeste mensen denken. Of het verlies plotsklaps komt zonder afscheid te nemen dan wel geleidelijk wordt aangekondigd in een ernstige ziekte. Of als kinderen van je worden weggenomen dan wel dat ouderen ons ontvallen. Het doet altijd pijn. Er is geen hiërarchie in leed. Daarom helpt het mij in de rouw als er gezamenlijke herinneringen zijn die nooit verloren gaan. Zorg dat je altijd gedag zegt tegen elkaar, vertel je naasten dat je van hen houdt, organiseer kleine of grote evenementen die je nooit vergeet. Die zijn als balsem voor de ziel als je alleen verder moet trekken. Die dragen je in je diepste eenzaamheid. Die duwen je verder als je geen energie meer hebt voor het harde werken in de rouw.

Dat is allemaal waar. Maar ik wil het hier hebben over een permanente herinnering in je eigen kerk. Kerken herdenken de doden voor één jaar, vaak achterin de kerk, met kruisjes en een naam erop. Ik zou tegen u willen zeggen: maak een wand met namen van allen die de afgelopen jaren zijn weggevallen. Steeds meer mensen kiezen voor een crematie en voor een afscheid buiten de kerk. Dan zijn de doden niet te vinden op een begraafplaats. Nabestaanden die rouwen verlangen naar een plek waar je naartoe kunt gaan en waar je wat kunt doen. In mijn dorpskerk hangen honderden namen uit de afgelopen decennia. Zo is de kerk een gemeenschap van levenden en doden die in God verbonden zijn. En bij elke viering zijn de doden in ons midden. Voor of na de vieringen trekken de nabestaanden naar de namen om daar een kaarsje op te steken. Het is geen begraafplaats, maar wel een plek van ontmoeting met de doden. En zij die niet meer in ons midden zijn, blijven zo dicht bij ons. Dat helpt bij het rouwen. En het voordeel is dat steeds meer mensen naar onze kerk komen, al was het maar om bij hun dierbare dode te rouwen. ■

*Zij die niet meer
in ons midden zijn,
blijven zo dicht
bij ons*

Diaconie

Noodopvang asielzoekers

Het gaat gelukkig nog steeds goed met ons gastgezin en dat willen we graag zo houden. Dat bracht ons op het volgende. CBS-cijfers laten zien dat kinderen die niet in Nederland zijn geboren vaker verdrinken dan andere kinderen. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) probeert daarom zwemles voor alle nieuwkomers toegankelijk te maken. Echter de familie Khalaf woont niet in een reguliere COA-locatie maar in een noodopvanglocatie, de Markuskerk. Met dat in gedachten hebben we zwemlessen geregeld voor de familie Khalaf. De eerste zwemles komt er dus aan voor de familie Khalaf. Ze zijn er klaar voor, de zwemkleding is aangeschaft. Maar voor de eerste zwemles stond eerst nog een bezoek aan de tandarts gepland. De beide meisjes en zoon Aram moesten elk nog een laatste behandeling ondergaan. Niet echt iets om naar uit te kijken, maar daarna zijn alle achterstanden weggewerkt en beschikken de kinderen weer over een stralende glimlach.

In de herfstvakantie is de familie met vier vrijwilligers op mini IVN-wandeling geweest. De kinderen merkten van alles op, van allerlei paddestoelen, een rit (tunnel) van een mol, spinnetjes, slakken, spechtenholen, allemaal de eerste keer voor hen! Ook kruisten een kudde Galloways ons pad, toen zijn ze een blokje om gegaan.

En terwijl de familie Khalaf op zwemles gaat zijn de Jezidi, het volk waartoe de familie Khalaf behoort, in het nieuws. Elders in Nederland start een rechtszaak die gaat over hoe Jezidi-vrouwen in het kalifaat van IS (Islamitische Staat) als slaaf werden gebruikt. En dat nieuws geeft maar een fractie weer van wat de Jezidi hebben moeten doorstaan.

Ondertussen lijkt het erop dat in Nederland de geschiedenis zich herhaalt. Het Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers (INLIA) is opnieuw op zoek naar extra plekken voor mensen die anders buiten moeten slapen bij het Aanmeldcentrum Ter Apel. Directeur John van Tilborg overlegt met kerken en gemeenten wat er mogelijk is. "Eigenlijk willen we dat niet, want dit is een taak van het Rijk. En die kán uitgevoerd worden, als het kabinet dat wil."

Namens TOM-LJ (Team Opvang Markuskerk/Lucaskerk/Johanneskerk)

Begroting diaconie 2025

Het College van Diakenen heeft haar begroting voor het jaar 2025 opgesteld. We hopen dat u, in deze in de wereld zo onrustige tijden, het werk van de diaconie in de Bredase samenleving, en daarbuiten, blijft steunen.

Tezamen met de Diaconale Taakgroepen Breda/Wismar/Arad en ZWO (Zending Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking) hopen we bijna € 68.000 bijeen te brengen. Ons voornemen is om € 80.000 uit te geven, meer dus dan we verwachten binnen te krijgen maar gezien onze ruime reserves kunnen we dat dragen. Dat was overigens ook al de afgelopen jaren ons beleid maar tot nu toe zijn de tekorten kleiner dan begroot.

En we denken dat die uitgaven nodig zullen zijn. Om te beginnen gaan we ervan uit dat de opvang van asielzoekers in de Markuskerk nog tot medio 2025 doorloopt. Verder zijn het onzekere tijden met stijgende kosten van levensonderhoud waardoor steeds meer mensen moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen. En door toenemende ongelijkheid en oorlog zijn steeds meer mensen op de vlucht. Als diaconie proberen we zoveel mogelijk te helpen waar geen helper is. En al voelt wat we doen vaak als een druppel op een gloeiende plaat, met uw steun hopen we ons steentje bij te dragen daar waar nodig.

De volledige begroting is in te zien via de penningmeester van de diaconie en via de scriba van de kerkenraad kunt u desgewenst ook uw mening over de begroting kenbaar maken. Maar als u concrete vragen of opmerkingen heeft of de volledige begroting wenst in te zien kunt u ook rechtstreeks contact met mij opnemen via 06-52420958 of leongeschiere@planet.nl.

Leon Geschiere, Penningmeester College van Diakenen

Breda-Wismar-Arad

Verslag bezoek tieners uit Wismar

Op dit moment van schrijven staat het bezoek nog voor de deur. Dus over hoe alles verlopen is? Daarvoor zult u moeten wachten tot het volgende nummer van dit blad.

Inzameling hulpgoederen voor Arad

Zoals wij reeds de vorige maal meldden zamelen wij nog maar enkele artikelen in voor onze partnergemeente en het Bejaardenhuis te weten incontinentiemateriaal en medicijnen en drogisterijartikelen. Voor deze laatste twee houden wij elk voorjaar een inzamelingsactie.

Uit Arad is ook nog de vraag gekomen naar een kleine scootmobiel. Al eens eerder konden wij er daar eentje brengen en tot op de dag van vandaag wordt daar dankbaar gebruik van gemaakt door een van de gemeenteleden. Wij horen het graag!

Rest ons nu een oproep te doen voor incontinentiemateriaal. Heeft u over of weet u iemand die over heeft gehouden, laat het ons dan weten. Indien nodig halen wij het bij u op.

Tenslotte zijn wij, in tegenstelling tot eerdere berichtgeving, toch op zoek naar een kleine opslagruimte waar wij wat dozen en zakken kunnen opslaan. Als u weet heeft van een (droge) ruimte wilt u ons dat dan laten weten?

Mieke Frankfoorder (vz) Tel. 06-24705414

INLIA

Dit is onze enige veiligheid

Ze maken zich grote zorgen, de mensen in het INLIA Gasthuis Groningen. Nu het kabinet de bed-bad-broodregeling niet meer wil betalen, vrezen ze voor het enige toevluchtsoord dat ze hebben. "Het is onze enige veiligheid", zegt Stepan uit Armenië. En Mauritaniër Cheikh zegt: "We kunnen niet weg uit Nederland. Ik wil niet opnieuw op straat leven."

Het zijn stuk voor stuk mensen van wie de asiolverzoeken zijn afgewezen, de gasten die INLIA opvangt en begeleidt in het Gasthuis. Ze moeten terug en dat kunnen ze ook – zegt minister Faber. Dat klopt niet altijd: de mensen in het Gasthuis zijn al 'door de hele molen geweest' en het is de overheid niet gelukt om terugkeer te realiseren. Toen ze aan het einde van het traject op straat terecht zijn gekomen konden zij instromen in de Landelijke Vreemdelingen Voorziening. In Groningen wordt die uitgevoerd door INLIA.

In het Gasthuis werkt INLIA met hen aan oplossingen: terugkeer, doormigratie of legaal verblijf. Zonder het Gasthuis zouden ze op straat zijn blijven staan.

Je postcode

Als het Gasthuis er niet was... Cheikh's gezicht betreft. "Ik kan niet weg, dan kom ik opnieuw op straat. Dat wil ik niet." Want hij kent dat leven. Hij heeft hier jaren op straat geleefd nadat zijn asiolverzoek strandde omdat hij zijn identiteit niet kon bewijzen. Hij komt uit een dorp vlak bij de Senegalese grens. Daar is het zeg maar niet heel erg gebruikelijk om een paspoort te bezitten. Of hij geen geboorteakte had, vroeg de IND. Nee natuurlijk, in dergelijke dorpen worden geen geboorteakten uitgegeven, mensen weten niet eens wat het is. Wat zijn postcode dan was, wilden ze weten. Ondanks de situatie moet hij er nu nog hard om lachen. Ook de interviewer, die in Mauritanië is geweest, schiet in de lach. Je postcode, ja hoor. "Het is daar geen Nederland hè? C'est l'Afrique."

Maar goed, lang verhaal kort: geen identiteitsbewijs, asielaanvraag afgewezen, jarenlang op straat geleefd. Zwart gewerkt als het kon, zwaar werk ook. Maar als dat er niet was "slechte dingen gedaan om aan eten te komen". Dat wil hij nooit meer. Hij werd uiteindelijk gepakt, veroordeeld en vastgezet. Daarna belandde hij nog 7 keer in vreemdelingenbewaring. Maar het lukte niet hem uit te zetten, zelfs na 16 maanden in het Vertrekcentrum in Ter Apel niet. Daar zeiden ze uiteindelijk: je kunt hier niet blijven, ga maar naar INLIA. In het Gasthuis is hij nu bezig met een laatste poging zijn identiteit te bewijzen om terug te kunnen keren. Zonder identiteits- en nationaliteitspapieren is terugkeer niet mogelijk. "Ik wil leven, niet alleen maar er zijn, maar *léven*." Een klein stukje land bewerken in Mauritanië bijvoorbeeld. Hij wordt al vrolijk als hij erover praat.

Bestaanszekerheid

"We mogen nergens heen en we mogen niet blijven." Zo vat de Armeense Stepan de onmogelijkheid van zijn situatie in één zin samen. Hij is 37 en zit vanaf zijn 13de in een rolstoel. Hij komt uit een klein plaatsje in Armenië, in een onrustige provincie waar bendes opereren. Zijn goede vriend Grigor uit Azerbeidzjan tolkt voor het interview. En die wil zelf ook wat kwijt: "Wij danken God voor INLIA, voor het dak boven ons hoofd." Het is een catastrofe als het Gasthuis er niet zou zijn, zeggen Stepan en Grigor. Ze maken zich zorgen. "Dit is onze enige veiligheid. Onze enige bestaanszekerheid. Veilig slapen is een basisbehoefte. Als deze plek er niet is, wat moeten we dan?" Mensen hebben het verkeerde idee over hen, denkt Stepan: "Ik ben hier niet gekomen om rijk te worden ofzo." "Waarom zou ik hier 15 jaar als dakloze asieloeker willen leven, als ik terug kon naar Armenië? Als ik daar de benodigde medicatie zou kunnen krijgen en er normaal zou kunnen leven? Waarom zou ik dan hier zitten? In een opvang? Dat is toch niet logisch?" Niet dat hij een kwaad woord wil zeggen over die opvang, begrijp hem goed: "Dit is ons thuis. We hebben heel veel respect voor de mensen van INLIA." Ze hopen vurig dat het Gasthuis blijft bestaan.

foto: Stepan uit Armenie

Margot de Jong

Rondom de wijkkerken

Vanuit de Markus- en Lucaskerk

Filmviering 10 november

In navolging van wat in Duitsland 'Filmgottesdienst' wordt genoemd, hadden we in het voorjaar een zogenaamde 'filmviering' rond het thema 'As it is in Heaven'. Op zondag 10 november willen we opnieuw zo'n filmviering houden, nu rond een recentere film, namelijk Living (2023). De film, genomineerd voor twee Oscars, is een remake van de Japanse filmklassieker Ikiru (1952). Het verhaal is verplaatst naar het Londen van de jaren vijftig. We volgen Mr. Williams, een op en top Engelse gentleman (inclusief bolhoed en paraplu). Hij slijt zijn dagen in het gemeentehuis, waar hij ordners van de ene stapel naar de andere verplaatst. Tot hij op een dag te horen krijgt dat hij terminaal ziek is. Vanaf dan gaat hij op zoek naar wat het leven (die laatste maanden) zinvol maakt. Living is een hartverwarmende film en ondanks het thema niet zwaarmoedig, integendeel zelfs. In de filmviering wordt een verbinding gemaakt met teksten uit Prediker en met Huub Oosterhuis' lied 'Tijd van vloek en tijd van zegen' (845), dat eindigt met een verwijzing naar woorden van Jezus: 'Tijd van leven om met velen/ brood en ademtocht te delen/ wie niet geeft om zelfbehoud / leven vindt hij honderdvoud.'

Afscheid Lucas8

In de oecumenische viering van **17 november** zal Lucas8 voor de laatste keer zingen. Jarenlang, en in wisselende samenstelling, heeft Lucas8 vieringen in de Lucaskerk opgeluisterd met prachtige muziek. Nu zetten ze er een punt achter. Helaas, maar ook begrijpelijk. Na afloop van de viering geven ze nog een laatste koffieconcert.

Laatste zondag kerkelijk jaar

Op **24 november**, de laatste zondag van het kerkelijk jaar, zijn er vieringen in beide kerken. Hanny zal voorgaan in de Lucaskerk, Ton in de Markuskerk. We zullen in deze vieringen onze overledenen van het afgelopen jaar gedenken. Uiteraard is er ook gelegenheid om mensen uit de eigen familie- en vriendenkring te gedenken. In beide vieringen zal de regel 'Uw koninkrijk kome' uit het Onze Vader terugkomen.

Adventtijdproject 'de reis van je leven'

Vorig jaar hebben we met de kindernevendienst en de vieringen in de Lucas- en Markuskerk aangesloten bij het musicalproject Scrooge van Theatrada. Hierop zijn veel enthousiaste reacties gekomen. Er werd verbondenheid ervaren door het zo op te zetten. Dit jaar werkt Theatrada aan de kinderkerstmusical 'de reis van je leven'. We sluiten graag opnieuw aan bij dit project.

In de kerstmusical staat de herberg van Saar en Hannes centraal. Zij runnen de herberg in Bethlehem en er komen allerlei reizigers langs: een heraut van keizer Augustus, Jozef en Maria, een herder, het dienstmeisje Leja uit het paleis van koning Herodes en de wijzen. De reizigers vertellen wonderlijke verhalen: een Koningskind in Bethlehem? Saar kan het niet geloven, maar is vooral blij met de inkomsten van de gasten. Hannes luistert graag naar de verhalen over het Kind. Dat zou hij ook wel eens willen opzoeken, maar durft hij dat wel?

Het thema 'de reis van je leven' geeft veel aanknopingspunten voor vieringen en kindernevendienst in de adventtijd. Op zondag **1 december** gaat het over: waar kom ik vandaan en waar ga ik naar toe? Stel je voor: je bent gesetteld, hebt een fijn huis en opeens moet je op reis! Ook je vrienden, je burens, iedereen. Je moet gaan naar waar je familie vandaan kwam. Hoe is het om terug te moeten? In hoeverre bepaalt eigenlijk waar je vandaan kwam nog wie je bent in het hier en nu?

De viering van **8 december** heeft als thema: ga je met me mee? In iedere levensfase zijn er mensen die met je meelopen op jouw levensweg. Eerst je ouders/familie, later vrienden, een levenspartner. Zijn er mensen die er onvoorwaardelijk voor je zijn? Hoe kan je er zijn voor iemand, juist als het leven moeilijk is? Zijn er ook mensen die nog altijd bepalen hoe de reis van je leven er uit ziet?

Kerst en Pasen

Mede naar aanleiding van de enquête die enige tijd geleden is gehouden, is besloten om ook Eerste Kerstdag en Eerste Paasdag voortaan samen in één kerk te vieren. Als we dit om en om doen, is de ene kerk steeds met kerst aan de beurt en de andere steeds met Pasen. Dat leek ons niet wenselijk. Daarom worden zowel kerst en Pasen nu in de Lucaskerk gevierd en het jaar daarna in de Markuskerk.

Op **kerstavond** is er geen 'Breda viert kerst', zoals vorig jaar. Om **19:30 uur** houden we samen met de Kooracademie Breda een kerstnachtsdienst, een veelbelovende samenwerking. Veel meer daarover in de volgende S'amen.

ds. Ton van Prooijen

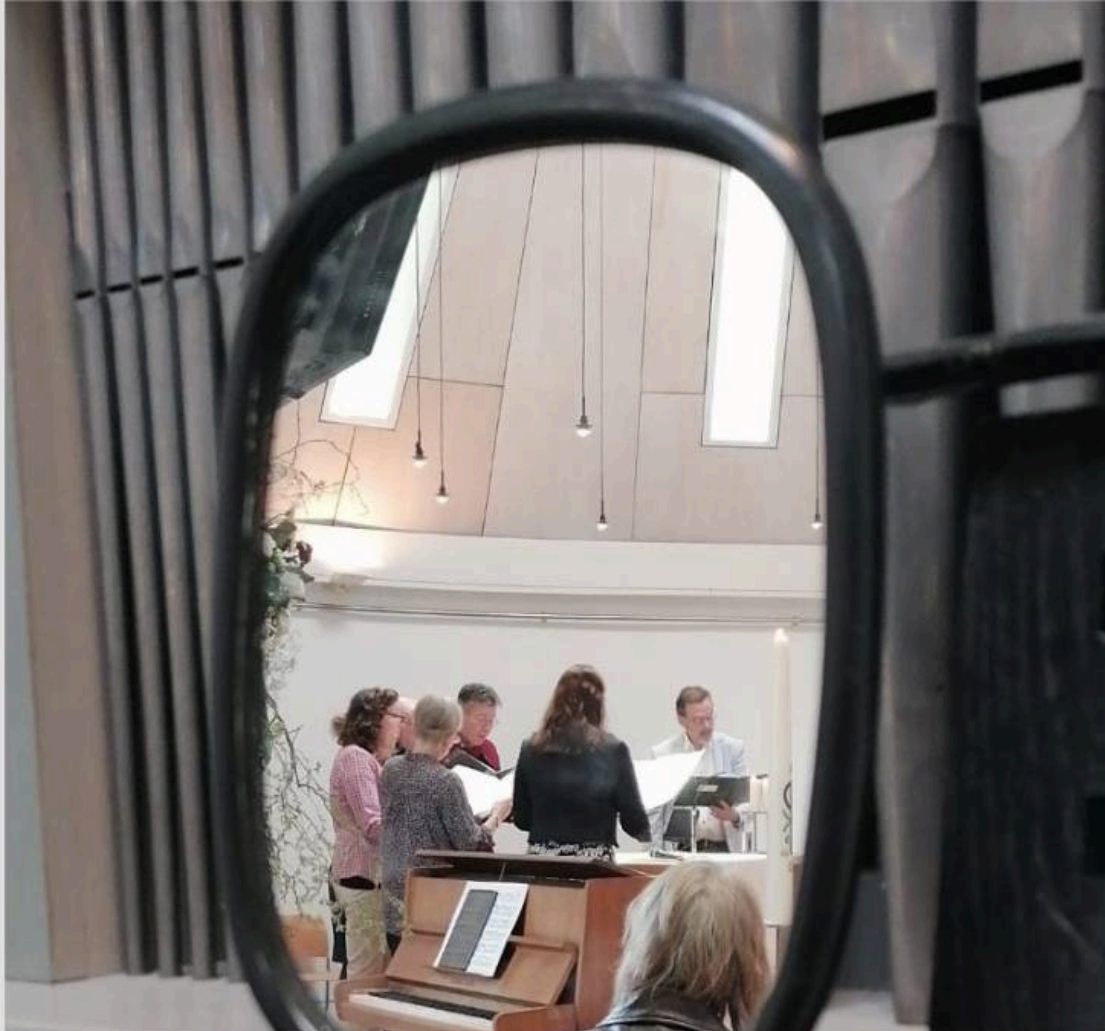
De "Ontmoeting" Markuskerk.

Kom ook 3 december 15:00 uur.

We beginnen met bijpraten met een kopje thee of koffie.

En dan, laat je weer verrassen, elke eerste dinsdagmiddag van de maand.

Info: Rob Snijders

Afscheid Lucas8 op 17 november

'Maar alles heeft een einde', zingt Lucas 8 in het slotconcert op zondag **17 november**.

Begonnen in 2007, als een groep enthousiaste zangers uit de Lucaskerk, werd Lucas8) steeds meer een begrip. Daar stonden we zelf soms van te kijken.

Maar het is tijd om te stoppen, vinden we zelf. Ouder wordende stemmen, mantelzorg, pensionering en reisplannen, het is mooi geweest zo.

De sopranen, alt en tenoren zijn steeds dezelfde gebleven. Bij de bassen zagen we een aantal nieuwe gezichten: Peter-Jan en Peter volgden respectievelijk Harro, Richard en Kees op.

Waar we zelf erg van genoten was de mogelijkheid en de vrijheid om steeds nieuwe liederen te zingen en daarvoor voorstellen te doen. Ook werden we regelmatig voor een bepaalde viering gevraagd, en ook daar was altijd veel ruimte voor onze eigen inbreng. Bij meerdere rouwdiensten zongen we, op verzoek van de nabestaanden.

Ons hoogtepunt was toch wel een echte Evensong, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Lucaskerk. Met een groep gastzangers voerden we passende liederen uit, geheel naar de Anglicaanse traditie. Als groep zijn we ook zelf naar Engeland geweest, en hebben in Londen, Cambridge en Oxford een aantal mooie Evensongs mogen bijwonen.

Ook de medewerking aan de musical Scrooge (2023) en een "Lessons and Carols" in de Kerstperiode waren fijn om te doen.

Minder geslaagd was onze uitvoering van "Go Down, Moses" in een dienst in de Grote Kerk. De akoestiek daar, wat hadden we daar een moeite mee! Tijdens ons slotconcertje op **17 november** hopen we dat dit nummer beter klinkt, net als de andere liederen die we ten gehore gaan brengen, zoals een aantal liederen van John Rutter en een bewerking van Margreet op een lied van Händel. Voor die tijd verlenen we onze medewerking aan de viering in de Lucaskerk.

We zijn blij dat we in al die jaren zoveel waardering kregen (of het altijd terecht was, daar hebben we zo onze eigen gedachten over.....).

Wie weet zien we u op de 17e, of bij andere muzikale projecten. Want samen zingen, we kunnen het niet laten!

Hartelijke groeten: van Lucas8:

Andries, Angela, Carolein, Henriëtte, Margreet, Peter, Peter-Jan en Rolf

Vanuit de Johanneskerk

Kerkdienst 24 november- Eeuwigheidszondag

Traditioneel gedenken wij op deze zondag in een Dienst van Woord en Gebed de overledenen van het afgelopen kerkelijk jaar. Hun namen worden dan genoemd.

Heeft u iemand verloren die u graag wilt gedenken te midden van de gemeente - óók al was deze persoon geen lid van onze gemeente - geef dit dan voor vrijdag **22 november** door aan Mieke Frankfoorder, tel. 06-24705414.

Mieke Frankfoorder

Verslag wijkraadvergadering

Woensdag 9 oktober vergaderde wijkraad in het kerkenhuis bij de Johanneskerk. De volgende onderwerpen werden besproken:

- de oecumenische viering op zondag 22 september in de Martinuskerk was een mooie viering. Helaas waren er maar weinig mensen uit de Johanneskerk aanwezig.
- door alle geschuif met de Hervormingsdienst die op 3 november zou zijn is Dankdag van de kalender gevallen. Nu de Hervormingsdienst definitief op 27 oktober heeft de wijkraad besloten om op 3 november alsnog een Dankdag viering te houden. Voorganger dan is Ds. Wagenvoorde.
- de eerdere asielaanvraag van Safi Mohmand, die regelmatig de diensten bezoekt en in de Johanneskerk gedoopt is, is afgewezen. Over enige maanden kan hij een nieuw verzoek doen, maar daarbij moet zijn status als Christelijke vluchteling gedocumenteerd worden. Diverse ambtsdragers en gemeenteleden schrijven een ondersteunende verklaring voor hem.
- het samengaan van de PG Prinsenbeek en GK Zevenbergen levert een probleem op voor de Johannesgemeente. Ds. Henrieke ten Thije heeft meegedeeld dat zij de uren die zij tot nog toe voor de Johannesgemeente gebruikte moet gaan inzetten voor het nieuwe Zevenbergse deel van haar gemeente. Zij heeft dan geen uren meer over voor de Johannesgemeente. De wijkraad vindt dat jammer want de samenwerking was goed, maar begrijpt de situatie. Besloten is te onderzoeken of tot aan het verschijnen van een nieuwe predikant voor de PG Breda een andere pastor in het pastoraat voor de Johanneskerk kan voorzien. Dit ter ontlasting van ds. Ton van Prooijen. Omdat in de regio weinig beschikbare uren van andere pastores zijn zal die tijdelijke pastor vermoedelijk van verder weg moeten komen.
- de vergadering werd afgesloten met lied 1010:1, 3 'geef vrede, Heer, geef vrede'.

Ook de inleiding van de vergadering ging over oorlog en vrede. Zoals we op zondag 6 oktober Israëlzondag in de preek konden horen zit de kerk in een moeilijke positie tussen de verbondenheid met het volk Israël en het handelen van de staat Israël.

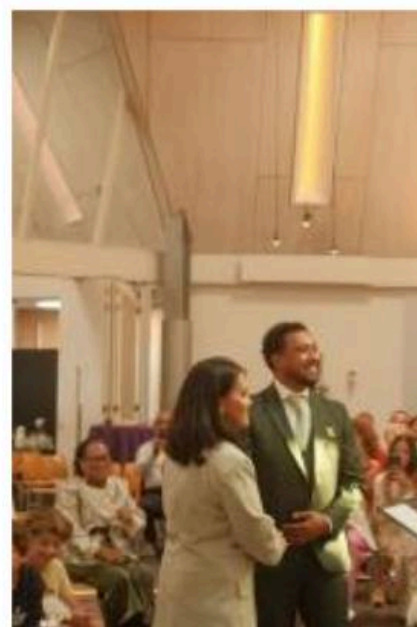
Pieter Harder

Pastoraal Ouderling gezocht

De Johanneskerk heeft nog steeds urgent een pastoraal ouderling nodig. Mieke Frankfoorder is al geruime tijd de enige. Daarom zijn wij dankbaar dat Ellie Bouwmans ook doet wat zij kan. Maar als U pastoraal wilt helpen, ook zonder ouderling te worden, neem contact op. Want met het vertrek van ds. Ten Thije wordt de pastorale situatie in de Johannesgemeente zeker zorgelijk!

Pieter Harder

Jeugd

Foto's van de feestelijke doopdienst op 22 september in de Lucaskerk. Levy en Romae Suitela-Wattimena lieten hun dochtertje Izou dopen. Ze hebben in deze viering ook Gods zegen gevraagd over hun huwelijk. Gospelgroep Sinar heeft gezongen. Het was een dienst met veel kerkgangers waaronder veel kinderen.

Overzicht activiteiten voor kinderen en jeugd 10 november tot en met 18 december 2024

		Kindernevendienst	Crèche	Next Level	Gespreksgroep	Familietafel
Datum		Breda-Breed	Breda-Breed	Breda-Breed	Breda-Breed	Breda-Breed
		basisschool	0 – 4 jaar	Tieners 12 t/m 15 jaar	Tieners 12 en 13 jaar	Geloofsopvoeding voor ouders en activiteiten voor kinderen 4 t/m 15 jaar
Zo	10 nov	JK/Wendy van Oostenbrugge		JK/Hans Van Peer en Sonja van der Kraan		
Zo	17 nov	LK/Alberta de Vries	LK/Oppas aanwezig			
Wo	20 nov				LK/Arja van der Velde	
Zo	24 nov	LK/MK/Geen kindernevendienst				
Zo	1 dec	LK/Alberta de Vries				
Wo	4 dec				LK/Arja van der Velde	
Zo	8 dec	MK/Mirjam Verhagen	MK/Oppas aanwezig	MK/Andreea en Hans Van Peer of LaRose Kifu		
Vrij	13 dec					LK/Thijske Fraanje/Dick de Man/Mark van Neerland
Zo	15 dec	GK/Nynke Cnossen				
Wo	18 dec				LK/Arja van der Velde	
Locaties		GK = Laurentiuskerk - Ginneken	JK = Johanneskerk	MK = Markuskerk	GrK = Grote Kerk	LK = Lucaskerk

HET TORENTJE IN DE VERTE

We zijn verhuisd van een Timon-woonvorm in de Bijlmer naar een project in het buitengebied van Zalk. Als ik nu 's avonds met Linda een ommetje maak, zien we geen flats en pizzabezorgers, maar de IJssel, sterren, en het kerktorentje van Zalk. Tien jaar geleden woonden we hier al een poosje. Wie had kunnen denken dat we er nu weer zouden neerstrijken, na drie heftige jaren in Amsterdam.

We genieten met volle teugen van de rust. Als je iemand tegenkomt, wordt er gegroet. Zelfs vanuit je auto steek je even je hand omhoog als teken van 'ons kent ons'. We komen voor heel andere uitdagingen te staan dan in de stad. We vragen ons af hoe we het gaan doen met één auto en vier kinderen die straks naar zwemles, muzieklles en sport willen. Omdat de winkels niet bepaald om de hoek zijn, gaan we zelf ons brood maar bakken. En de tijdelijke woonunit waar we zijn aangespoeld met al onze spullen en kids, dopen we 'Bless this Mess'.

De afgelopen zondagochtenden hoorden we in de verte de klokken en zagen we onze burens 'ter kerke' gaan. Wij verscholen ons nog achter het predicaat 'net verhuisd'. "Ach, die arme kinders moeten al aan zoveel nieuws wennen. Een ochtendje rust is echt even nodig." Maar eigenlijk confronteert het ons vooral met onze éígen weerstand. Na drie jaren van los-vast stadsleven ervaren we een drempel om ons te verbinden met een kerk. Moeten we die wekelijkse kerkgang óók nog in ons jachtige millennial-leventje proppen?

Ik besef maar al te goed dat het leven in het dorp vroeger werd bepaald door het ritme van die kerkklokken. In het klooster voel ik regelmatig de heilzame werking daarvan. Waarom is dit in het 'gewone, moderne leven' dan zo lastig voor me?

Deze column is ook verschenen in het blad Petrus van de Protestantse Kerk in Nederland. <https://petrus.protestantsekerk.nl>

Foto: Rogier Veldman

Elbert Smelt is een Nederlands musicus, arts en presentator. Hij is bekend als leadzanger van de wereldmuziekgroep Trinity

Moeten we de kerkgang ook nog in ons jachtige leventje proppen?

Vieringen 10 november t/m 15 december

Protestantse Gemeente Breda

U kunt onze vieringen ook digitaal volgen via de website van de PGB: www.pknbreda.nl/actueel/vieringen

Lucaskerk, Tweeschaar 125, aanvang 10:45 uur

17 nov.: ds. T. van Prooijen, oecumenische viering, optreden Lucas8. Gezamenlijke viering met Markuskerk. Aanvang 10:00 uur

24 nov.: pastor H. den Ouden. Laatste zondag kerkelijk jaar

1 dec.: ds. T. van Prooijen. PGB-brede viering. Eerste zondag Advent

15 dec.: pastor T. Fraanje, oecumenische viering. Derde zondag Advent. Gezamenlijke viering met Markuskerk. Aanvang 10:00 uur

Markuskerk, Hooghout 96, aanvang 10:00 uur

10 nov.: ds. T. van Prooijen. Filmviering klein & groot. Gezamenlijke viering met Lucaskerk

24 nov.: ds. T. van Prooijen. Laatste zondag kerkelijk jaar

8 dec.: ds. T. van Prooijen. Tweede zondag Advent.

Gezamenlijke viering met Lucaskerk

Oecumenische Taizé vieringen in de Michaelkerk, aanvang 19:00 uur

7 dec.: V. de Haas en H. Oomen

Johanneskerk, Dreef 5, aanvang 10:00 uur

10 nov.: ds. M.G. Wagenvoorde

17 nov.: ds. A. Rolfes (Rotterdam)

24 nov.: ds. M.G. Wagenvoorde

1 dec.: Johanneskerk gesloten, PGB-brede viering in

Lucaskerk. Eerste zondag Advent

8 dec.: ds. N. van Splunter (Rotterdam). Tweede zondag Advent

15 dec.: ds. M.G. Wagenvoorde. Derde zondag Advent

Protestantse Gemeente Ginneken

Duivelsbruglaan 1, aanvang 10:00 uur

10 nov.: ds. P. Galama (Breda). Dienst van Schrift en Maaltijd

17 nov.: Ds. H. Uytendogaardt, Dienst met maaltijd

24 nov.: Ds. N. de Jong - Dorland, Dienst met maaltijd

1 dec.: Pastor B. Hendriksen, Woord en gebed. Eerste zondag Advent

8 dec.: Ds. N. de Jong - Dorland, Dienst met maaltijd.

Tweede zondag Advent

15 dec.: Ds. M. Klomp, Dienst met maaltijd. Derde zondag Advent

PKN Gemeente Eglise Wallone Breda

Waalse kerk, Catharinastraat 83, 11:00 uur. Vieringen in het Frans op de 2e en 4e zondag van de maand

10 nov.: ds. Detavernier

24 nov.: ds. Quenon

8 dec.: ds. Deheunynck

Remonstrantse Gemeente Breda

Lutherse Kerk, Veemarktstraat 11 of Stadserf 3, 10:30 uur. Vieringen elke 4e zondag van de maand

11 nov.: (maandag): dr. K. Holtzapffel. Gespreksgroep, aanvang 15:00 uur

24 nov.: dr. K. Holtzapffel. Eeuwigheidszondag

Doopsgezinde Gemeente Breda

Dorpshuis 't Klooster, Jack van Gilsplein 1 Bavel, 11:00 uur

1 dec.: zr. M. Peters-Mathijssen. Eerste Advent

Ekklesia Breda

Vieringen op de 1e en 3e zondag van elke maand in de Lutherse kerk, Veemarktstraat 11, Breda, om 10:30 uur

17 nov.: A. van Heusden

1 dec.: F. Ploum. Eerste zondag Advent

15 dec.: F. Ploum. Derde zondag Advent

Oecumenisch Coventry gebed

Elke eerste vrijdag van de maand, van 12:00 - 12:30 uur in de Stiltekapel van de Grote Kerk Breda

6 dec.: in St. Catharinakapel (Begijnhof)

Zorgcentra en Amphia:

Ruitersbos, vieringen vrijdagmiddag, aanvang 16:00 uur

15 nov.: ds. H. ten Thije

Elisabeth, vieringen vrijdagmiddag, aanvang 14:00 uur

6 dec.: ds. K. van Huisstede

Breedonk:

Geen vieringen in deze periode

De Levstroom, vieringen vrijdagmiddag, aanvang 14:00 uur

15 nov.: thema is 'Overleden'

Zuiderhout, oecumenische viering donderdagmiddag in de kapel, 15:00 uur

Geen informatie bekend

Thebe Aeneas

Er zijn geen vieringen in Aeneas. Als u contact wilt met de geestelijk verzorger, kunt u bellen met pastor J. Schilling (06-2047 6710).

Amphia, Molengracht Breda

Er zijn geen vieringen in het Amphia ziekenhuis. Als u patiënt bent (opgenomen of poliklinisch) of één van uw naasten is opgenomen, dan kunt u een beroep doen op de geestelijk verzorgers. U kunt bellen via de Receptie (076-5951000) en vragen naar de dienstdoend geestelijk verzorger. Of de verpleging vragen te bellen.

Rouwen

KIK

Het is november en het waait flink. De muizen rennen altijd graag door de afgevallen bladeren. Maar vandaag niet. Ze zitten binnen. Stilletjes bij elkaar onder het orgel. Ook Kikker vindt het ongewoon stil in de kerk en gaat op onderzoek uit. "O, daar zijn jullie!" kwaakt hij vrolijk, "Maar... wat is er met jullie aan de hand?" "Wij ROUWEN!", piept Martje Muis, "Dat zie je toch?!" Kik verbleekt van schrik. "O nee! Wie is er dood??" vraagt hij. "Maikel!" roepen ze allemaal tegelijk. Martje begint snikkend te vertellen: "Maikel was aan het spelen bij Erik Egel. Wij moesten hem gaan halen voor het eten. We kwamen bij Eriks huisje. Er was niemand. We riepen Maikel en we keken naar binnen, maar nee.

Er lagen alleen dode bladeren, tot het plafond. We riepen nog een keer, en nog eens! Toen hoorden we zachtjes: 'Ik - ben - dood!' Nu zijn we zoou verdrietig!" Morris muis roept: "Misschien is Maikel wel per ongeluk OPGEGETEN door Erik! Die heeft altijd honger!" Nu snikken de muizenkinderen nog harder. Kik twijfelt een beetje aan het slechte nieuws. Maar hij houdt zich in. Ineens klinkt Maikels stem bij de ingang: "Ik heb HONGER!! Gaan we al eten?" "Maikel?!!" roepen de muizenvrienden, "Je bent niet dood!" "Neeeee," zegt Maikel, "We speelden winterslaapje, Erik en ik. Het was mega-saai!" De muisjes weten niet of ze blij of boos moeten zijn. Ze hebben voor niets gerouwd. Gelukkig.

Versje

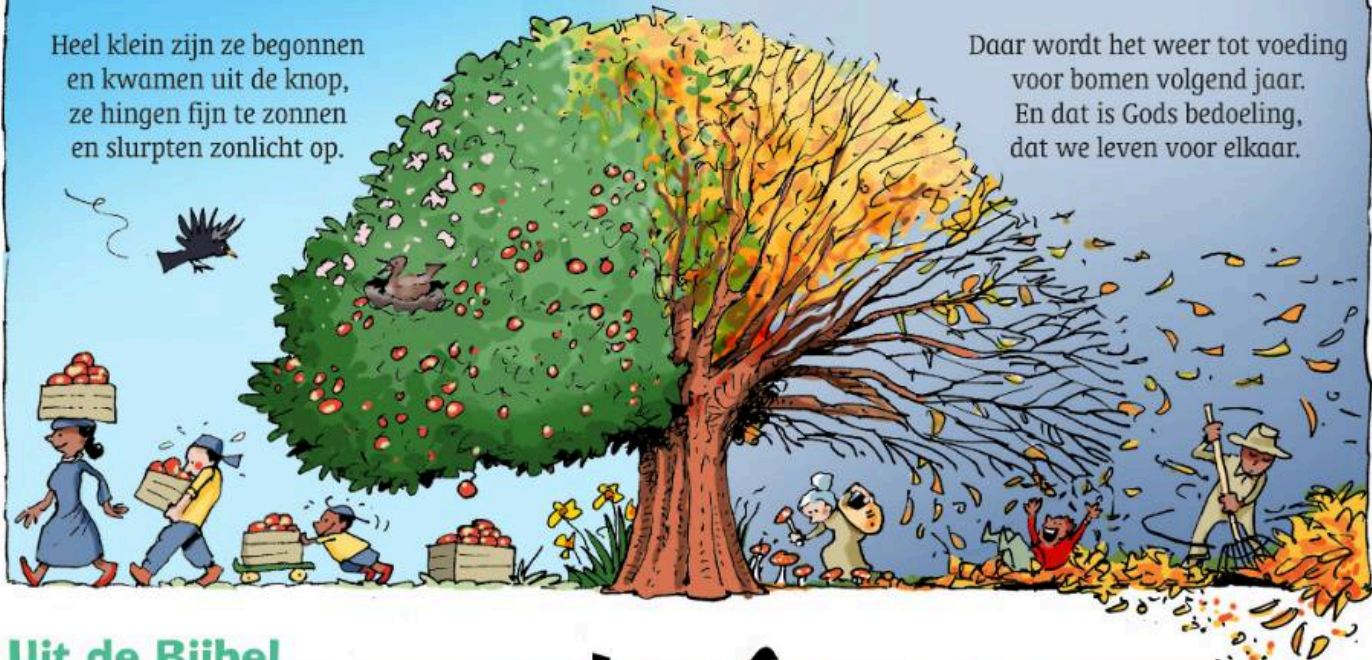
De bladeren gaan vallen,
hun frisheid is vergaan,
maar ze hebben met z'n allen
iets heel voornaams gedaan.

De boom kon daardoor groeien
precies zoals het hoort.
Zijn takken konden bloeien
en brachten vruchten voort.

Een blad is niet van nylon.
Het leeft, wordt oud en moe,
en in de late herfstzon
valt 't naar beneden toe.

Heel klein zijn ze begonnen
en kwamen uit de knop,
ze hingen fijn te zonnen
en slurpten zonlicht op.

Daar wordt het weer tot voeding
voor bomen volgend jaar.
En dat is Gods bedoeling,
dat we leven voor elkaar.

Uit de Bijbel

Er is een tijd om te huilen
en een tijd om te lachen,
een tijd om te rouwen
en een tijd om te dansen.
Uit: Prediker 3:4

Teksten: Marjet de Jong
Tekeningen: M. Jurriëns